യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 185

കുന്ദദന്ത ഉവാച .
ജരന്മുനിരപീത്യുക്ത്വാ ധ്യാനമീലിതലോചനഃ .
ആസീദസ്പന്ദിതപ്രാണമനാശ്ചിത്ര ഇവാർപിതഃ .. 1
ആവാഭ്യാം പ്രണയോദാരൈഃ പ്രാർഥിതോഽപി പുനഃപുനഃ .
വാക്യൈഃ സംസാരമവിദന്ന വചോ ദത്തവാൻപുനഃ .. 2
ആവാം പ്രദേശതസ്തസ്മാച്ചലിത്വാ മന്ദമുത്സുകൗ .
ദിനൈഃ കതിപയൈഃ പ്രാപ്തൗ ഗൃഹം മുദിതബാന്ധവമ് .. 3
അഥ തത്രോത്സവം കൃത്വാ കഥാഃ പ്രോച്യ ചിരംതനീഃ .
സ്ഥിതാസ്താവദ്വയം യാവത്സപ്താപി ഭ്രാതരോഽഥ തേ .. 4
ക്രമേണ വിലയം പ്രാപ്താഃ പ്രലയേഷ്വർണവാ ഇവ .
മുക്തോഽസൗ മേ സഖൈവൈക ഏകാർണവ ഇവാഷ്ടകഃ .. 5
തതഃ കാലേന സോഽപ്യസ്തം ദിനാന്തേഽർക ഇവാഗതഃ .
അഹം ദുഃഖപരീതാത്മാ പരം വൈധുര്യമാഗതഃ .. 6
തതോഽഹം ദുഃഖിതോ ഭൂയഃ കദമ്ബതരുതാപസമ് .
ഗതോ ദുഃഖോപഘാതായ തജ്ജ്ഞാനം പ്രഷ്ടുമാദൃതഃ .. 7
തത്ര മാസത്രയേണാസൗ സമാധിവിരതോഽഭവത് .
പ്രണതേന മയാ പൃഷ്ടഃ സന്നിദം പ്രോക്തവാനഥ .. 8
കദമ്ബതാപസ ഉവാച .
അഹം സമാധിവിരതഃ സ്ഥാതും ശക്നോമി ന ക്ഷണമ് .
സമാധിമേവ പ്രവിശാമ്യഹമാശു കൃതത്വരഃ .. 9
പരമാർഥോപദേശസ്തേ നാഭ്യാസേന വിനാനഘ .
ലഗത്യത്ര പരാം യുക്തിമിമാം ശൃണു തതഃ കുരു .. 10
അയോധ്യാനാമ പൂരസ്തി തത്രാസ്തി വസുധാധിപഃ .
നാമ്നാ ദശരഥസ്തസ്യ പുത്രോ രാമ ഇതി ശ്രുതഃ .. 11
സകാശം തത്ര ഗച്ഛ ത്വം തസ്മൈ കുലഗുരുഃ കില .
വസിഷ്ഠാഖ്യോ മുനിശ്രേഷ്ഠഃ കഥയിഷ്യതി സംസദി .. 12
മോക്ഷോപായകഥാം ദിവ്യാം താം ശ്രുത്വാ സുചിരം ദ്വിജ .
വിശ്രാന്തിമേഷ്യസി പരേ പദേഽഹമിവ പാവനേ .. 13
ഇത്യുക്ത്വാ സ സമാധാനരസായനമഹാർണവമ് .
വിവേശാഹമിമം ദേശം ത്വത്സകാശമുപാഗതഃ .. 14
ഏഷോഽഹമേതദ്വൃത്തം മേ സർവം കഥിതവാനഹമ് .
യഥാവൃത്തം യഥാദൃഷ്ടം യഥാശ്രുതമഖണ്ഡിതമ് .. 15
ശ്രീരാമ ഉവാച .
സ കുന്ദദന്ത ഇത്യാദികഥാകഥനകോവിദഃ .
സ്ഥിതസ്തതഃപ്രഭൃത്യേവ മത്സമീപഗതഃ സദാ .. 16
സ ഏഷ കുന്ദദന്താഖ്യോ ദ്വിജഃ പാർശ്വേ സമാസ്ഥിതഃ .

ശ്രുതവാൻസഹിതാമേതാം മോക്ഷോപായാഭിധാമിഹ .. 17
സ ഏഷ കുന്ദദന്താഖ്യോ മമ പാർശ്വഗതോ ദ്വിജ .
അദ്യ നിഃസംശയോ ജാതോ ന വേതി പരിപൃച്ഛ്യതാമ് .. 18
ശ്രീവാല്മീകിരുവാച .
ഇത്യുക്തേ രാഘവേണാഥ പ്രോവാച വദതാംവരഃ .
സ വസിഷ്ഠോ മുനിശ്രേഷ്ഠഃ കുന്ദദന്തം വിലോകയൻ .. 19
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
കുന്ദദന്ത ദ്വിജവര കഥ്യതാം കിം ത്വയാനഘ .
ബുദ്ധം ശ്രുതവതാ ജ്ഞേയം മദുക്തം മോക്ഷദം പരമ് .. 20
കുന്ദദന്ത ഉവാച .
സർവസംശയവിച്ഛേദി ചേത ഏവ ജയായ മേ .
സർവസംശയവിച്ഛേദോ ജ്ഞാതം ജ്ഞേയമഖണ്ഡിതമ് .. 21
ജ്ഞാതം ജ്ഞാതവ്യമമലം ദൃഷ്ടം ദ്രഷ്ടവ്യമക്ഷതമ് .
പ്രാപ്തം പ്രാപ്തവ്യമഖിലം വിശ്രാന്തോഽസ്മി പരേ പദേ .. 22
ബുദ്ധേയം ത്വദിദം സർവം പരമാർഥധനം ഘനമ് .
അനന്യേനാത്മനോ വ്യോമ്നി ജഗദ്രൂപേണ ജൃമ്ഭിതമ് .. 23
സർവാത്മകതയാ സർവരൂപിണഃ സർവഗാത്മനഃ .
സർവം സർവേണ സർവത്ര സർവദാ സംഭവത്യലമ് .. 24
സംഭവന്തി ജഗന്ത്യന്തഃ സിദ്ധാർഥകണകോടരേ .
ന സംഭവന്തി ച യഥാ ജ്ഞാതമേതദശേഷതഃ .. 25
ഗൃഹേഽന്തഃ സംഭവത്യേവ സപ്തദ്വീപാ വസുംധരാ .
ഗേഹം ച ശൂന്യമേവാസ്തേ സത്യമേതദസംശയമ് .. 26

യദ്യദ്യദാ വസ്തു യഥോദിതാത്മ
ഭാതീഹ ഭൂതൈരനുഭൂയതേ ച .
തത്തത്തദാ സർവ-ഘനസ്/തഥാസ്തേ ബ്രഹ്മേത്ഥ-മാ+ദ്യന്ത-വിമുക്ത-മസ്തി .. 27

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു നിർവാണ പ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ കുന്ദദന്ത+പ്രബോധോ നാമ പഞ്ചാശീ+ത്യധിക-ശതതമഃ സർഗഃ .. 185..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
8.1.2024